

Назив на СЗ	Механичар и монтер на мотори и моторни возила
Код на СЗ	0920.40.02
Сектор	МАШИНСТВО
Ниво на сложеност на работни задачи	IV (четврто)
Опис на занимањето	Механичарот и монтерот на мотори и моторни возила ја планира и организира својата работа, го подготвува работното место, работните уреди, алатот и материјалот, рационално го користи времето, материјалот и енергијата, обезбедува квалитетни услуги и извршени работи, комуницира со соработниците и клиентите, со почитување на деловните принципи, поседува информатичка писменост, утврдува причини за неисправност на делови, склопови и системи, планира набавка на резервни делови и материјали, почитува стандарди за сервисирање и поправка на мотори и моторни возила, демонтира и монтира делови, поврзува делови, склопови и системи во функционални целини, врши предавање на возила по завршување на услуга, контролира и заверува документација, поднесува дневни извештаи, советува клиенти во врска со поправките и одржувањето на деловите на возилото, применува прописи за заштита при работа и заштита на животната средина.

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
1.	Планирање и организирање на активности	Планира и организира сопствена работа, самостојно и во тим	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проучува проектно-деловна и техничка документација; 2. Користи едноставни работни цртежи на делови и склопови на возилото; 3. Прави план за работа; 4. Почитува организација на работното место; 5. Чита техничка документација; 6. Прегледува работен материјал дали соодветствува на материјалот во техничката документација; 7. Владее со работниот распоред и нормативите за потрошувачка на материјал; 8. Разликува алати, опрема и уреди за изведба на одделни задачи; 9. Планира потребни делови,

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			материјали и други средства за работа;
2.	Подготовка за работа	Подготвува работното место	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подготвува работно место; 2. Презема и проучува работен налог; 3. Врши прием на техничка документација за извршување на потребната задача; 4. Проверува потребен материјал во согласност со техничката документација; 5. Познава карактеристики на алати, опрема, уреди и машини за изведба на одделни задачи, 6. Познава упатства за работа со работна опрема и со помагала за безбедна работа; 7. Доставува документација за проверка и заверка; 8. Проверува содржина и исправност на ресурсите за работа
3.	Оперативни работи	Дијагностицира состојба на моторот и моторното возило	<ol style="list-style-type: none"> 1. Презема возило, согласно утврдена постапка 2. Утврдува општа состојба на возилото со визуелен преглед 3. Утврдува состојба на возило со мерни, контролни инструменти 4. Утврдува состојба со уред за дијагностика на возила 5. Вреднува добиени податоци 6. Утврдува потреба од сервисирање или поправка на мотор или моторно возило
		Утврдува причина за неисправност на одделни делови, склопови и системи на моторот и моторното возило	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проценува обем и вид на неисправност, оштетување или грешка 2. Утврдува причина за неисправности со методско испитување 3. Подготвува активности за отстранување на неисправности, оштетувања или грешки

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
		Учествува во сервисирање или поправка на делови, склопови и системи на моторот и моторното возило	<ol style="list-style-type: none"> 1. Утврдува степен на оштетување на делови, склопови и системи; 2. Одредува можност за поправка или замена на делови, склопови и системи; 3. Учествува во отстранување на неисправности, оштетувања или грешки; 4. Поправа мали оштетувања на делови; 5. Заменува делови, склопови и системи
		Планира задолжување со потребни делови и материјали	<ol style="list-style-type: none"> 1. Користи спецификации и норматив за материјали и делови потребни за поправка и одржување на делови, склопови и системи за мотори и моторни возила; 2. Изработува документи за задолжување со материјали и делови потребни за одржување на делови, склопови и системи за мотори и моторни возила, согласно плановите за монтажа;
		Прима материјали, делови, склопови и системи за монтирање	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прима материјали, делови, склопови и системи за монтирање според доставена документација 2. Нарачува материјали, делови, склопови и системи за монтирање, според потребите 3. Доставува рекламација во однос на примените материјали, делови, склопови и системи за монтирање
		Монтира делови, склопови, системи на мотори и моторни возила	<ol style="list-style-type: none"> 1. Монтира делови според дадена документација 2. Монтира склопови според дадена документација 3. Монтира системи според дадена документација во функционална целина
		Отстранува неправилностите во работата	<ol style="list-style-type: none"> 1. Отстранува неправилности во процесот на работа во границите на неговите дадени овластувања; 2. Сигнализира неправилности

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			<p>на пропишан начин како би се презеле потребни мерки;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Идентификува неусогласености во процесите; 4. Презема корективни мерки за отстранување на неправилности; 5. Иницира и презема превентивни мерки; 6. Известува други служби за преземените решенија;
		Контролира квалитет на одржување	<ol style="list-style-type: none"> 1. Избира постапка за контрола 2. Избира мерна и контролна опрема за контрола на функционирањето на деловите, склоповите и системите за моторите и моторните возила по извршените работи за нивно одржување; 3. Учествува во контролата на функционалноста на деловите, склоповите и системите за моторите и моторните возила; 4. Издвојува делови со несоодветна функционалност; 5. Упатува делови со несоодветна функционалност на понатамошна постапка 6. Изработува извештаи за причина на појава на лош квалитет во процесот на монтажа 7. Издвојува производи со лош квалитет во процесот на монтажа 8. Упатува делови со лош квалитет од процесот на монтажа на понатамошна постапка 9. Води документација за одржување на исправноста на мерната и контролна опрема 10. Предава возило по извршените работи

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
4.	Комерцијални работи	Работи според пазарните законитости.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Евидентира трошоци за материјал и време; 2. Води грижа за трошоци и потрошен материјал; 3. Нарачува резервни делови и потрошен материјал; 4. Складира резервни делови; 5. Оптимизира трошоци во работата; 6. Предлага начини за намалување на трошоци во процесот на поправка на неисправностите на возилата; 7. Предлага начини за намалување на трошоци во процесот на монтирање на мотори и моторни возила 8. Составува и дава понуди за услуги; 9. Евидентира вградени делови и материјали за отстранување на неисправностите; 10. Евидентира број на работни часови за конкретната активност во работен налог. 11. Доставува работен налог до надлежните;
5.	Административни работи	Подготвува и води работна документација	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подготвува работни извештаи и прегледи; 2. Пополнува работни листи и налози; 3. Користи елементи на деловна документација; 4. Внесува податоци во соодветни обрасци, 5. Работи на компјутер и со друга канцелариска опрема;
6.	Работи за осигурување на квалитет	Контролира квалитет, согласно нормативите и стандардите во работењето	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знае и применува нормативи и стандарди во работењето од областа на машинството и автомобилската индустрија 2. Почитува рокови за реализација на предвидените работи 3. Почитува кодекс и етика во работењето 4. Чува деловни тајни и лични податоци

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			5. Проценува и вреднува сопствени постигнувања и по потреба презема корективни мерки
		Користи стручна литература и упатства за квалитетно извршување на работата	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чита техничка документација, правилници и упатства; 2. Применува норми препорачани од стручната литература; 3. Следи законски одредби во врска со експлоатацијата и одржувањето на моторите и моторните возила;
7.	Одржување и поправки	Проверуваи, приспособува и одржува алат, опрема, машини, уреди и средства што се користат во работата	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познава правила за одржување на процесната опрема; 2. Спроведува правила за одржување на поединечните компоненти од алатот, апаратите и опремата; 3. Дава алат, машини, уреди и опрема на редовни сервиси; 4. Прегледува, чисти и врши мали поправки на компонентите од машините, алатот, апаратите и опремата; 5. Складира алати, инструменти и прибор за работа; 6. Одржува компоненти на алатот, апаратите и опремата за работа.
8.	Комуникација	Комуницираи со соработниците со почитување на деловните принципи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Собира и проследува информации за работниот процес и за состојбата на системот и опремата на останатите чинители во работниот процес; 2. Комуницира со претпоставен, со сервисна служба, магационер за резервни делови, пробен возач и останатите соработници за квалитетна, безбедна и безопасна за околината работа; 3. Користи стручна терминологија; 4. Се консултира со останатиот персонал за одредени

Број	Функции на занимањето	Задачи на занимањето	Компетенции на занимањето
			потреби, проблеми и нејасноти.
9.	Здравје, безбедност и заштита при работа и заштита на животната средина	Применува мерки за лична заштита	<ol style="list-style-type: none"> 1. Применува заштитни средства и опрема, во согласност со законската регулатива; 2. Применува правила за безбедност при работа; 3. Применува прописи за заштита од пожар.
		Применува мерки за заштита на околината	<ol style="list-style-type: none"> 1. Собира, сортира и отстранува отпад, во согласност со прописи за заштита на животната средина; 2. Применува прописи за заштита на животната средина 3. Применува процедури за ракување, складирање и отстранување на загадувачи на животната средина; 4. Презема мерки за заштита од влијанието на опасните гасови, отровите, парите, високозапаливите супстанции; 5. Применува мерки при хемиско пролевање или протекување на агресивни и запаливи супстанции.

Знаење за занимањето / Вештини за занимањето

Знаење за занимањето:

- Познава нормативи и стандарди во машинството и автомобилската индустрија
- Познава организацијата на работното место
- Разликува технички цртежи
- Идентификува документација за производство, експлоатација и одржување на мотори и моторни возила
- Разликува документација за внесување на работните часови, време за преглед, сервисирање, ремонт, пуштање и запирање на машините и постројките
- Планира одржување на делови на мотори и моторни возила
- Диференцира поедините видови одржувања на делови на мотори и моторни возила,
- Разликува алати, опрема, инструменти и уреди за изведба на одделни задачи во

- процесот на одржување и поправки на неисправности на мотори и моторни возила
- Планира потребни делови, материјали и други средства за непречена сопствена работа;
  - Прегледува материјал дали соодветствува на материјалот во техничката документација
  - Разликува технички карактеристики на мерни инструменти, машини, уреди, опрема и алат за дијагностика на неисправности на мотори и моторни возила
  - Разликува технички карактеристики на уреди, опрема и алат за поправка на неисправности на мотори и моторни возила
  - Разликува технички карактеристики на машини, уреди, опрема и алат за монтажа на делови, склопови и системи на мотори и моторни возила
  - Изработува планови за задолжување со материјали и делови потребни за отстранување на неисправности на мотори и моторни возила
  - Нарачува материјали и делови потребни за отстранување на неисправности на мотори и моторни возила
  - Следи доставување на потребните материјали и делови од магацин
  - Подготвува извештаи за извршените работи при отстранување на неисправности на мотори и моторни возила
  - Анализира причини за неисправности на делови, склопови и системи на мотори и моторни возила;
  - Прима моторно возило за утврдување на неисправности;
  - Проценува обем и вид на неисправност, оштетување или грешка
  - Подготвува активности за отстранување на неисправности, оштетувања или грешки
  - Утврдува неправилности на мотори и моторни возила со различни постапки за дијагностика;
  - Разликува материјали, делови, склопови и системи за монтирање според доставена документација;
  - Утврдува потреба од контрола на процесот на производство и отстранување на неисправности на мотори и моторни возила
  - Утврдува потреба од контрола на функционалноста на деловите, склоповите и системите за моторите и моторните возила
  - Лоцира производи со лош квалитет
  - Открива нефункционалност на делови и системи на мотори моторни возила при одржување
  - Предлага начини за спречување на лош квалитет на производи
  - Лоцира делови со несоодветна функционалност;
  - Разликува лична и колективна опрема за здравје, безбедност и заштита при работа и ПП заштита согласно законските прописи

Вештини за занимањето:

- Користи нормативи и стандарди во машинството и автомобилската индустрија
- Почитува организацијата на работното место
- Чита технички цртежи
- Пополнува документација за работните часови, време за отстранување на неисправности на мотори и моторни возила
- Планира потребни делови, материјали и други средства за поправка на

неисправности на мотори и моторни возила

- Подготвува работно место
- Користи упатства за работа со машини, инструменти, опрема, уреди и алати во процес на производство и отстранување на неисправности на мотори и моторни возила
- Презема возило, согласно утврдена постапка
- Утврдува потреба од сервисирање или поправка на мотор или моторно возило
- Утврдува причина за неисправности со методско испитување
- Утврдува степен на оштетување на делови, склопови и системи;
- Учествува во отстранување на неисправности, оштетувања или грешки;
- Поправа мали оштетувања на делови;
- Заменува делови, склопови и системи
- Прима материјали, делови, склопови и системи за монтирање според доставена документација
- Нарачува материјали, делови, склопови и системи за монтирање, според потребите
- Доставува рекламација во однос на примените материјали, делови, склопови и системи за монтирање
- Монтира делови, склопови и системи според дадена документација во функционална целина
- Отстранува неправилности во процесот на одржување, остранување на неисправности или монтирање на делови, склопови и системи;
- Контролира функционалност на делови, склопови и системи за моторите и моторните возила;
- Изработува извештаи за причина на појава на лош квалитет во процесот на монтажа
- Издвојува производи со лош квалитет во процесот на мотажа
- Упатува делови со лош квалитет од процесот на мотажа на понатамошна постапка
- Води документација за одржување на исправноста на мерната и контролна опрема
- Предава возило по извршените работи
- Користи заштитни средства и опрема, во согласност со законската регулатива;
- Применува правила за безбедност при работа;
- Применува прописи за заштита од пожар.

**Клучни
компетенции**

Комуникација на мајчин јазик:

способен е да споделува и протолкува концепти, размислувања, чувства, факти и ставови во усна и во писмена форма, да остварува јазична интеракција со раководителите и колегите на соодветен и креативен начин во различни општествени и културолошки контексти. Способен е да користи различни видови на документација, да пребарува, собира и обработува податоци.

Комуникација на странски јазици:

способен е да го користи странскиот јазик во специфичен општествен и културолошки контекст порзан со работата, со цел компетентно да го следи напредокот во професијата и да го надградува сопственото знаење и вештини. Способен е да разбере, искажува, толкува концепти, размислувања, факти и ставови и во усна и во писмена форма и да го надградува своето знаење во сферата на стручната терминологија.

Математички компетенции и основни компетенции во областа на науката и технологијата:

применува и работи со техничко-технолошки алатки како и податоци за извршување на задачите и собирање на податоци потребни за самоунапредување (на знаењето и вештините). Ги препознава основните карактеристики на истражување во областа на структурата и ги споделува заклучоците и размислувањата кои довеле до таквите заклучоци.

Дигитални компетенции:

користи основна ИК технологија со цел да обезбеди најефикасна работа. Пребарува, собира и обработува дигитални информации и ги користи на критички и систематски начин. Користи алатки за подготовка, презентирање и разбирање на комплексни информации во изведувањето на дејноста.

Учи како да учи:

способен е да пристапи, стекне, обработи и усвои ново знаење и вештини за цели на личен напредок, како и да ги примени истите за унапредување на дејноста. Способен е да управува со сопственото учење, кариера и работни рутини. Истраен е и одговорен во самостојното учење за време на работата, но и во учењето за време на работата со соработниците и колегите. Поседува вештини на размислување и самооценување на наученото.

Социјални/општествени и граѓански компетенции:

во секојдневното опкружување, способен е да манифестира лични, интерперсонални и интеркултурни компетенции за конструктивна комуникација со луѓе од различни профили, покажува толерантност, изразува и разбира различни гледишта, и создава доверба. Нема предрасуди за луѓето од друга верска и национална или културна припадност и е способен да работи во тим кој е мултикултурен и мултинационален и од различни општествени социјални средини.

Чувство на преземање на иницијатива:

способен е да ги препознае можностите и предизвиците за подобрување во различни ситуации. Придонесува кон развојот на култура која ги поддржува вреднува иницијативите и иновациите и ги препознава различните вештини на сите во рамките на службата, претпоставениот и членовите на тимот.

Културолошка свест и изразување:

го препознава и го цени креативниот израз на идеи, искуства и емоции и соодветно ги поврзува со самоподобрувањето на членовите во тимот. Ги приближува сопствените креативни ставови со размислувањата на другите членови на тимот, со што се подобрува ефикасноста во нивното работење.

Посебни услови**Работи:**

- во стоечка положба, а често и во други положби,
- со машини, опрема и уреди изложен на непријатни мириси, , нечистотии и издувни гасови и сл

	<ul style="list-style-type: none"> - во услови на бучава, заради работата на моторот на возилото - во затворени простории - понекогаш работи на отворено, во канали и на височина - често во смени.
--	---

Законска регулатива, прописи и индустриски стандарди	<ul style="list-style-type: none"> - Закон за возила - Закон за безбедност и здравје при работа - Закон за работни односи - Закон за заштита на животна средина - Закон за индустриска сопственост - ISO 9001 - ISO 14000 - OHSAS
---	---

Донесен од:	Министерство за труд и социјална политика
--------------------	---

Датум на одобрување	Решение бр.08-8964/22 Од 15.12.2017 година	Датум на ревизија	
----------------------------	---	--------------------------	--